

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף ע"ו

לעיל התבאר שנחלקו רב ושמואל כיצד קונים ספינה במשיכה, לדעת רב מספיק למשוך כל שהוא כדי לקנות את הספינה, אך דעת שמואל שלא קנה עד שימשוך את כולה עד שיהיה סופה היכן שעמד ראשה בתחילה.

ומנסה הגמרא לומר שנחלקו רב ושמואל במחלוקת תנאים, שהתבאר בברייתא שלדעת תנא קמא ספינה נקנית במשיכה ולדעת ר' נתן ספינה ואותיות דהיינו שטרות חוב נקנים במשיכה ובשטר.

ומבינה הגמרא שוודאי שאי אפשר להבין את הברייתא כפשוטה שהרי תנא קמא לא הזכיר כלל אותיות ובמה חולק עליו ר' נתן.

אלא מוכרח שצריך לומר שתנא קמא אמר שספינה נקנית במשיכה, ואותיות במסירה, ועל זה אמר רבי נתן שגם ספינה וגם אותיות נקנות במשיכה ובשטר.

ועדיין אומרת הגמרא שלא יתכן לבאר כך שהרי שטר אינו קונה את הספינה כי דינה כמטלטלים, שאינם נקנים בשטר.

ולכן אומרת הגמרא שצריך לומר שתנא קמא אמר שספינה נקנית במשיכה, ואותיות במסירה, ורבי נתן חולק וסובר שספינה במשיכה אך אותיות בשטר.

ולפי זה יוצא שבין לתנא קמא ובין לרבי נתן ספינה נקנית במשיכה, ולא נחלקו בזה, ומנסה הגמרא לומר ממה שהזכירו תנא קמא ור' נתן בברייתא שספינה נקנית במשיכה, למרות שלדעת שניהם ספינה נקנית במשיכה, זה מפני שהם נחלקו אף בספינה, שאמנם לדעת שניהם ספינה נקנית במשיכה, אלא שלדעת תנא קמא ספינה נקנית רק במשיכת כולה כדעת שמואל, ולדעת ר' נתן נקנית אפילו במשיכת כל שהוא כדעת רב.

אך דוחה הגמרא ואומרת שלא נחלקו בזה, ואפשר לומר ששניהם סוברים או כדעת רב או כדעת שמואל, אלא שנחלקו רק בשטר. שלדעת תנא קמא שטר נקנה במסירתו לקונה, אך לדעת ר' נתן צריך שיכתוב עליו שטר מכירה, וגם שימסור אותו לקונה, ובלי כתיבה ומסירה אינו נקנה.

וכפי ששינוי בברייתא שלדעת רבי אותיות נקנות במסירה, אך לדעת חכמים בין כתב ולא מסר בין מסר ולא כתב לא קנה, עד שיכתוב וימסור.

שואלת הגמרא אם דעת רבי היא ששטר נקנה במסירה, וממילא תנא קמא בברייתא שאמר ששטר נקנה במסירה הכוונה לדעת רבי, אם כך מדוע התבאר בברייתא שלדעת תנא קמא ספינה נקנית במשיכה, הרי לדעת רבי ספינה נקנית אף במסירה, ששינוי בברייתא שדעת רבי שספינה נקנית במסירה, ולדעת חכמים ספינה אינה נקנית בשטר אלא במשיכה או שישכור את מקומה ואז הוא קונה אותה בקנין חצר.

עמוד ב'

ועונה הגמרא שהסיבה שבברייתא לעיל התבאר בדעת רבי שספינה נקנית רק במשיכה ולא במסירה, אף שספינה כן יכולה להיקנות במסירה, היא מפני שבברייתא לעיל מדובר שהם נמצאים בסמטה שבה אי אפשר לקנות במסירה, ומה שאמר רבי שאפשר לקנות ספינה במסירה זה רק ברשות הרבים שכיון שאי אפשר לקנות שם במשיכה קונים שם במסירה, אך לא בסמטה שאפשר לקנות בה במשיכה, והיכן שאפשר לקנות במשיכה אין דרך לקנות במסירה.

ועדיין מקשה הגמרא שלפי זה יוצא שהברייתא שאמר רבי שספינה נקנית במסירה מדברת על רשות הרבים, והרי חכמים שחולקים על רבי אמרו שספינה אינה נקנית בשטר אלא או **במשיכה**, או שישכור את מקומה, ואז הוא קונה אותה בקנין חצר. ואם מדובר שם ברשות הרבים הרי אביי ורבא אמרו שמשכיכה אינה קונה ברשות הרבים אלא רק מסירה שקונה ברשות הרבים או הגבהה שקונה בכל מקום.

ועוד שואלת הגמרא כיצד יתכן שהוא ישכור את מקומה, הרי אי אפשר לשכור את רשות הרבים.

ועונה הגמרא שכוונת חכמים הייתה שאי אפשר לקנות את הספינה במסירה אלא עד שימשכנה **מרשות הרבים** לסמטה, אך לא שיקנה אותה במשיכה ברשות הרבים, **ואם היא ברשות בעליה** יכול לקנותה רק אם ישכור את מקומה.

ושאלת הגמרא שמה שאמרו אביי ורבא שמשיכה אינה קונה ברשות הרבים, אך מסירה קונה ברשות הרבים, זו דעת רבי ולא דעת חכמים, שהרי התבאר בדעת חכמים שמסירה אינה קונה.

ועונה הגמרא שבאמת אף לדעת חכמים מסירה קונה ברשות הרבים, אלא שנחלקו רבי וחכמים במקרה שהמוכר אמר לקונה לך משוך וקנה לך את הספינה, והקונה אחז בה. שלדעת רבי לא הייתה כוונת המוכר למשיכה דווקא, אלא יכול הקונה לקנות אף במסירה, ולכן היא קנויה לו, אך לדעת חכמים כוונתו של המוכר הייתה שהקונה יקנה במשיכה דווקא ולא מסירה ולכן באופן כזה אין הספינה נקנית במסירה.

אמר רב פפא שאדם שמוכר שטר חוב לחבירו, צריך לכתוב לו בשטר המכירה שמוכר בו את השטר חוב, קנה לך את השטר חוב וכל שעבוד שיש בו, ואמר רב אשי שהוא אמר את הדין שאמר רב פפא לפני רב כהנא ותמה רב אשי בפני רב כהנא שלפי זה יוצא שאם הוא לא כתב לו קנה לך את השטר וכל שעבוד שבו, הקונה לא קנה את החוב. וכי מה שהקונה קנה את השטר זה כדי לצור בו על פי צלוחיתו, הרי וודאי שכוונתו הייתה לקנות את החוב.

והשיב לו רב כהנא שאכן אם לא כתוב כך בשטר המכירה, שטר החוב נקנה למוכר רק כדי לצור על פי צלוחיתו ולא החוב הכתוב בשטר, ואם רוצה הקונה הוא יכול לחזור בו מהמכירה אם יש בה הונאה, אך החוב לא נקנה לו.